

křičím – 39 *vydrieti se* vymoci se – 40 *nevizi* nevidím – 41 *pevně j' to* uloženo stanoveno (*fixum est*); *minúti* vyhnouti se (*mutari*); *muši* musím – 44 *nebýtít jest* nelze, není možno býti – 45 *nepohovieš* neposečkáš – 46 *boha dle* pro bůh, pro boha – 47 *vzchopuj* vytahuj (*subtrahere*)

49 *vzem vzav* – 49-50 *mój brachu* příteli (*amice*) – 50 *milost* láska – 51 *obražen* zaražen, zděšen – 52 *nesbírá* nevybírá (*non accipit*) – 53 *zajedno* stejně – 54 *zetře* potře, zahubí; *ostojí* odolá – 55 *mrzký* ošklivý – 57 *nesměla* neodvážila se

61 *všie věcít jie* neodpovie nikterak jí neodřekne, neodepře; *zvlášči* zvláštní – 65 *netbavě* nedbale

67 *smuzila* utiskla (*premere*) – 68 *přežesila* přestrašila, vyděsila – 69 *všie věci* ovšem, vůbec; *kuroptva* koroptev – 72 *a obakž* avšak – 74 *bezpeč* bezpečný; *pyče* lituje – 75 *Ě, hoře mně* běda mně (*heu me*); *dlil* odkládal – 76 *oblevení* polevení, nedbalost – 78 *ustal sem* unavil jsem se – 82 *povětríe* vzduch – 83 *lútový* nestálý, prchavý – 84 *vzchopě* uchopiv – 85 *smútilo se* zarmoutilo se; *potuchle* (duál) potuchly (*contenebrati sunt*) – 86 *podlé dřevních časov* jako v minulých, dřívějších dobách – 88 *toho sem neobmysľel* nepřemýšlel jsem o tom – 92 *odvolati* zavolati zpět (*revocari a nullo hominum potest*) – 93 *nemohla býti* nebyla – 94 *by trála* by trvala; *nebožtik* ubožák (*miser*) – 96 *čtice* (tščice) sklíčenost (*lat. odchlyně: cordis gemitus inenarrabiles*) – 97 *snažnost* snažení, úsilí – 98-99 *čas hodný* příhodný (*tempus aptum*) – 101 *na vy* na vás – 102 *v své bujnosti* (*lasciviens*) – 103 *nenarázel se* nenarodil se

SBORNÍK VÁVRŮV

PŘEDMLUVA

Buoh muoj přikázal mi, jakož i každému otci, kerěz kto má děti, leč duchovnie, leč tělesné, abych vás, mé dietky, vedl v jeho cestách a zkázal jej vám, jakož mohu a uměji, aby jej poznávajíc den ode dne lépež a lépe, vždy k němu milostí táhli, všicku svú naději v něm uložíec, aby nebyli zaškludnúce hladem božieho slova, jakož pohříechu mnozi nepřemlúvajíc často o svém tvórci i o těch věcech, ješto příslušejí k spasení, tak pustili sú z paměti boha, že se ani žedie slyšeti o něm, a ješto ještě jest nebezpečnějšie, u mrzkost mají slovo božie.

A protož najprvé, když sem váš otec podlé těla, byla-li by vuole božie tak, že by dal svú pomoc k tomu, rád bych i dušiem vašim otcovú žádost ukázal, ač říeci nesmiem, rád bych byl i duši vašich otcem, neb jediný jest buoh otec pravý. A když jest ten nebeský otec, jakož sem řekl, přikázal, aby otcové své děti vedli v jeho cestách, zkazujíc jej jim, jakož i v žaltáři nemlčí toho, tehdy mi se jest ovšem podobné zdálo, abych vám napsal tyto kníhy, aby byla vám příčina ku poznání boha a k milování a k užitečné kratochvíli, mně s vámi a vám se mnú i saměm vám s sebú i také, s kýmž se koli budete obierati po mé smrti. Protož, mé milé dietky, čtete v nich rádi, za toť vás prosím, a pílňe znamenajte, aby i toho daru na prázdno nebrali od boha, že vám viece dal jest poznati než mnohým jiným. Protož, jakž mohúc, snažte se, aby i skutkem plnili to, k čemuť vás vedú tyto kníhy. A netolik po sobě, ale i za sebe radímť vám v nich čísti, a najviec proto, aby mne otazovali, když čemu čtúc nerozuměli byštie; neb snad po mé smrti nebudete mieti slíčně, kto by vám takú věc vypravoval. A velmit jest užitečno otázati slíčně, když jest koho, čemu kto čta nerozumie, ale veď ne vždy pannám slušné jest tázati se

i s kněžími, leč by s obú stranú byli stáli i poznaní i podobní; lépe jest druhdy tak přebyti, rozumějíc, že nerozumie, nežli se panně tázati s leckýms.

25 I psalť sem vám tyto knihy prvě, jakž mi se jest zdálo podobné, klada, ješto sem slýchal od kazateluo aneb od jiných učených, aneb sám sem četl aneb se domyslíl, ješto j' mi se zdálo přístupno k tomu úmyslu, o němž sem psal; mněť se zdá, cožť sem tu psal, že muožete to dobře držeti křesťansky, ač mi umiete rozuměti. A pakliť by vám dobří učení ukázali něco, že by se ijednú stranú nemohlo
30 sjednati s svatým Písmem mé pověděnie, nedržte jeho bezpříemně! Ale však rozumějte, žeť jsú lidé, žeť vše hyzdie, čemužť sami nerozumějí; a jsú druzí, že z závisti rádi by zbořili i něco dobrého, aby jen sami múdři viděni byli; jsú pak třetí, dobří učení, tiť také mají obyčej, že což naleznú v písmě, ješto muož z toho býti rozličný rozum, ne k horšiemu rozumu, ale k lepšiemu to obracují. Ktož by chtěli k zlému
35 obracovati rozumu, písmo i těch zvieřat, ješto napřed i nazad byla sú plna očí, čiliť by nemohli, byť směli? A tak řku: tací dobří učení bohobojní, jimž by míla byla pravda slyšeti i od oslice, ješto pomnie, že jest řekl svatý Pavel: „Bude-li co zjeveno menšiemu, přemlč větší!“ Ukáží-li vám, že sem poblúdil, poslúchajte jich, ani se tiem zamucujte, ale veselte se, ne tiem, že jest poblúzeno mnú, ale že
40 jest opraveno múdřejšími. Neb praví svatý Augustin: „Přielíš převráceně se miluje, jenž chce, aby jiní také blúdíli proto, aby jeho blud byl utajen. A čím by to lépe bylo i užitečnějše, že kdež jest on zblúdil, by tu jiní neblúdíli a sám jich napomenu- tím zbyl i svého bludu. A pakli by svého bludu nechtěl zbyti, ale aspoň tovařišuo neměl by v něm.“

45 A protož nemilujte mne, mé milé dietky, a ktož koli bude čisti v těchto knihách, více než obecnú pravdu křesťanské viery, aniž komu buď míla jeho hrdost více než pravda, by se chtěl tiem ukázati v své hrdosti, že by bez rozmysla přečta něco neb uslyše v těchto knihách, chtěl je hyzditi neb opráveťi bez potreby a nesrozuměje všemu úmyslu, o němž řeč běží; nebť ne hrdost, ale pravda má vše
50 súditi.

To jest ovšem pravda, jsem člověk křehký a nestatečný, mohl bych pochybiti, ale proto nechci kacieřem býti, nechtěl bych sstáti v bludu, jako onen opat, o němž psáno jest v Dekretálech, ješto nebyl kacieř, ačť jest byl i v knížkách svých pověděl něco kacieřského, poňavadž se jest k opravení kostelu poddal. A protož já se všim,
55 co sem kdy psal aneb psáti budu, kostelu k opravení poddávám se, tomu ufaje, že mi jest máte a že mě, bude-li třeba, opraví z milosti materné prvě nežli knihy. Ale vždyť se vstějchám závisti zlých, neb vědě, že když svatý Pavel zbieráše rýviečko suché vinné k ohni, aby se vzhřieli, tápavše u moři, tehdy veliký had přichvátiv se jeho ruky i uštnu jej, až všichni mniechu, by od toho musil umřieti; ale jemu ten
60 jed nic neuškodil. Takéž mnozí lidé dobří nechtiec prázdni u boží vinnici, zbierali rozličné písmo, lámajíc i kladli, aby oheň hořel, aby lid, jenž tápá u moři tohoto světa zablého, jenž jest stydl v milosti boží, a vyplova i shřiel se jím, a až by starý had, dábel, pustil v jich ruce jed své závisti, když jest svých posluoav závisti hyzdil jich účinek. Toho jest nebyl prázden ni Jeronym, ni Augustin a Řehoř, ovšem což

65 pak mně bude, ano mnozí rádi by knihy české utopili, a tož jedno ty, ješto učie spravdlnosti; oněm básniem, jimiž smilní viece se v smilství rozžehují, nic nedějí. A nenie-liž lépe česky dobré čisti na hradiech nebo v domiech a v tu dobu aspoň mieti k bohu dobrú žádost, zapomenúc milosti smilné aneb klevet na besedě anebo sváruov? To jest tu dobře znamenáno, že David, když hudl před Saulem, ješto jeho
70 trápil zlý duch, ihned jemu tehdy odlehčil; takež jest i dnes mnohým lidem, donidž čtú aneb slyšie slovo božie, dotud jich ďábel ne tak trápi zlú žádostí, oblehčí jim, že se něco pohnú k bohu. A mohli by také často čisti dobré aneb slyšeti a myslí svú o tom pílne přemietati, až by ďábla i odehnali. A protož starší nebraňte malým, sprostným také chvíli krátiti v Písmě svatém, dívajte se jim v dobrotě;
75 poblúdie-liť, navedte je! Pomněte, že jste i vy někdy malí byli, ano jest řekl svatý Pavel: „Bude-liť menšiemu co zjeveno, přemlč větší!“ A zdaliť jest buoh jedno Latinníkuov, a zdali nenie i Čechuov také aneb Němcuov? Proč by jedni i druzí nekochali se s bohem, když mohú, čtúc a slyšiec Písmo svaté aneb písic? A zdali jest na prázdno pověděno, aby každý jazyk vyznával se jeho jměnu
80 svatému? Kterakž se budú vyznávati, sebe neznajíc i jeho? Ano jest řekl svatý Augustin: „Protož tebe, hospodine, nemiluji, ačť nemiluji, že tebe neznám; a proto málo miluji, že málo tě znám.“ Praví pak o té slepotě neznánie sebe a hřiechuov: „Aj, to na však den vidíme, čím kto jest najdálejie od tebe, pravé světlo, tiem viece se obaluje tmú hřiechuov; a čím jest viece ve tmě, tiem méně vidí osídla na své
85 cestě, a protož často padá; a pak jest najhoršie, že nevie, by padl, a tiem méně pospiechá, by vstal, čím viece mní, by ještě stál.“

Z této řeči svatého Augustina můžete znamenati, žeť jest Písmo svaté i Čechuom čisti užitečno, jímž by mohli mieti viery křestánské a dobrých vášní naučenie. Byť nebyl ostavil hospodin nám semene Písma svatého, byli bychom jako
90 Sodoma a Gomorra. Necht se rozsievá slovo božie! I kto to vie, odkudžť z něho ovoce vznikne? Ale že někdo die: „Bludy piší v knihách českých a hlubokú věc, jemuž sprostní nerozumějí,“ a zdali sprostní latinníci rozumějí všemu, což latině knih jest? Zdali ve mnohých latinských knihách nenie bluduov kacieřských? Ale pravé knihy ukáží křivé. Chce-liť kto zablúdit, zablúdit i bez knih. Uškodie-liť zlěmu
95 knihy, ale pomohúť dobrému. Proto-liž mostuov nedělají, že by mohl nemúdrý s něho upadnúti? Ano i svatý Pavel, komuž jest psal epístoly, psal jest jich jazykem, Židuom židovsky, Řekuom řečsky; svatý Jeronym z neznámého jazyka babám psal Písmo a vykládal. Kéž jest řekl: „Sprostní tomu nerozumějí!“

A pakliť mě had ulepce v ruku, a já zbierám tyto třésy, abych se i s vámi shřiel, mé
100 milé dietky, ufámť u buoh, žeť se také zhojím toho, jakožť sú se zhojili jiní. Anižť chci tajiti toho, žeť i mně jest užitečné i kratochvilné takovú věc psáti. Neb sem z těch jeden, ačť i nestatečný, ješto písic a čtúc lepší se a opatrnější jsú i dómysl-
nější, ale prázdniec slepější. A nejednú sem od rozličného rozbroje myslí a slepoty tohoto světa, klada je a píše, oddech; pro něž se naději, že i jiněmu někdy někomu
105 mohú býti k utěšení. A tak počnu ve jmě božie a najprv od těch tří věcí, bez nichž jest nelze ižádněmu člověku spasenu býti, nebo jakož duom nenie dospělý duom,

nemá-li základu, stěny a střechy, aniž také to dřevo muože dáti ovoce, kteréž nemá kořene a kmene a té vlhkosti zdravé, jížto miezha říkáme, takéž to není křesťan, kterýž nemá viery křesťanské a nádeje u boze a není jemu buoh míl; pakli 110 slóve křesťan, ale to jedno podobenstvím, poňavadž buoh v něm nepřebývá jako v svém zvoleném domu a dospělém, anižt muože dáti ovoce svého, jakožto i dřevo bez kořene neb bez kmene anebo nemaje zdravé miezhy. A protož o každé věci z těchto tří znamenajte, aby se jich držeti uměli tiem lépe, a najprvé o vieře.

1 *keréž* kteréž – 1-2 *leč... leč* at... at – 2 *zkázal* zvěstoval, oznamoval – 4 *aby nebyli* *zaškludníce* aby nezhubeněli, nezjalověli, nezakrsali – 6 *žedie se* jsou žádostivi, dychtí – 7 *u mrzkost* v mrzkosti, v nenávisti

9 *otcový* otcovský – 12 *zkazujíc* oznamující – 13 *podobný* vhodný, hodící se, slušný; *příčina* příležitost, podnět – 14 *saměm* samým – 16 *znamenajte* všímejte si – 18 *jakž mohúc* jak můžete – 19 *po sobě* po mé smrti; *za sebe* dokud jsem živ – 21 *slíčně* vhodně, přiměřeně, slušně, řádně – 22 *veď* věru, zajisté – 23 *stáli* pevní, utvrzení, vytrvalí; *poznání* osvědčení – 24 *přebyti* zůstati (bez poučení)

27 *přístupno* příhodno, vhodno – 29 *ijednú stranú* nijak – 30 *sjednati se* srovnati se, v souhlas uvéstí; *bezpříemně* neústupně, úporně – 31 *hyzdíe* haní – 36 *byť směli* i kdyby se opovážili, odvážili – 38 *přemlč* mlčky přejdi, nemluv o tom – 39 *ani se zamucujcie* a nezarmucujte se – 40 *převráceně* zvráceně – 43 *zbyl bludu* zbavil se bludu

48 *oprávěti* opravovati – 48-49 *nesrozuměje úmyslu* neporozuměv smyslu

51 *nestatečný* slabý – 52 *sstáti* setrvávati, zůstávati – 53 *v Dekretálěch* Decretalia, sbírka papežských rozhodnutí, právních předpisů. Připomenutý opat je Joachim, odsouzený na IV. lateránském koncilu r. 1215, jenž napsal traktát proti Petru Lombardovi – 54 *kostel* církev – 56 *materný* mateřský – 57 *vstějchám se* (*vztýchám se*) obávám se, bojím se; *vědě vím*; *ryviečko* (zdrob. k *révie*) ratolesti vinné (Štit. Erb. 2,33: *dřevce* klestí, roští; sarmantum) – 58 *tápati* tonouti; *přichvátiti se* přichytiti se – 60 *prázdniti* nepracovati – 62 *zabylý* bláznivý, pomínutý; *stydľ jest* ochlazoval se; *vyplova* když vyplove – 64 *účinek* skutek, působení; *prázden* ušetřen, zbaven – 65 *jedno* jen – 66 *básn* smyšlený příběh – 68 *žádost* touha – 70 *domidž* dokud – 71 *oblehčí* uleví – 73 *starší* rodiče – 74 *v dobrotě* laskavě – 75 *navedte* usměrněte, napravte – 79 *jazyk* národ – 81 *ačť* ač-li tě – 83 *na však den* každý den

88 *dobré vášně* ctnosti (virtutes) – 92 *sprostný* prostý – 99 *ulepce* uškne, štipne – 103 *prázdniec* nepracující – 104 *klada je* skládaje; *pro něž* pročež, proto – 106 *dospělý* dostavěný, hotový – 107 *dřevo* strom – 108 *miezha* míza

POHŘEB, KTERAKÝ MÁ BÝTI A KTERAKÉ ZÁDUŠIE ZA DUŠE

Což po smrti psáti, jen o pohřebu. Mnohé věci jsou na pohřebě, ješto sú více k útěše živým nežli mrtvým ku polehčení, jehož já ani chváliti umiem, ani hyzdití; neb takové věci, ješto nejsou v sobě zlé ani dobré, podlé úmysla těch, ktož je činí, zlé mohou býti aneb dobré. Avšak svatý Augustin chválí svú matku, že j', chtiec 5 umřieti, netúžila po pohřebu svých starost, ani by podlé muže svého byla pohřebená. A to ještě praví, že dřeve za veliké štěstie jí se zdálo, když sta dva manžely spolu hřběla; ale když napomenuta byla o pohřebu, řekla: „Leckdes ve jméno božie položte tělo, otevšudť je v súdný den hospodin vzkřiesí. Jen mějte mú pamět na svatě mši při oběti těla božieho!“ Ani co rozkazovala, by ji slovníte pochovali. 10 Protož řku: Svatý Augustin mluvě o ní a prose za ni boha, velmi vesele to vzpo-

míná. Ale však já nehyzdím, ktož své starosty pochovají počestně, aneb ač by starší
chtě umřieti, naučil mlazšie, ješto by ovšem veliká nebyla špatnost ani hrdost.
A ktož tiem úmyslem volí pohřeb, kdež se naděje, že jeho známí budú bývati, aby
zaň boha prosili tiem pamětlivějie jej vzpomínajíc, dobrý jest úmysl. Aneb když
15 vida kde krásnú službu boží neb šlechetné zákonníky, neb že se lidé sbierají tu ve
jmě boží, i volí pohřeb, žádaje té služby i obecné modlitby účasten býti, ješto j' za
ty, kteříž tu hřbie, také volí dobře.

Ale jáť vám porúčiem to, mé milé dietky, kdežť se vám bude zdáti podlé toho
časů a miesta, jakžť mě smrt nalezne, tu mě křesťanským pochovajte obyčejem;
20 u vásť mám správně největší na světě nádeji mieti, neb ste mi najviece dlužni.

A když to tak jest, tehdy, mé milé dietky, toť vám zdráv jsa za svú duši roz-
kázanie prikazuji: aby najprv boha milujíc spolu se milovali. Jižť vás jen dvě jest
a buoh to vie, dokud budete. A mněl sem nedávno, bych vás čtvero měl po sobě
pozuostaviti. Svě tetky v čest mějte. Dávajte paní Peltrátě, což jste jí dlužni, a také
25 paní Anně nedajte býti v nedostatciech, donidž živa jest.

A ještěť tebe, Agnězko, prosím, i tebe, Jene, milujte se spolu v boze. Strážte
se, byť vás zlý, chytrý ďábel, nepřítel všie milosti dobré, neoklamal a nerozbořil
u vás milosti, nemoh-li by jinak, ale skrze duchovnie lidi, ješto, ač svatý život vedú,
však zde na světě, že sú lidé, plného ke všemu rozumu nemohú jmieti. Protož, milá
30 Agnězko, nehorli z toho, ani se daj kterým lidem rozdrážditi, jakoť bych vás roz-
děлил nerovně. Věz to, žeť ta nerovnost bývá rovnost. Bratrť má o tobě pěči mieti,
úroky tvě bez práce dávati; neb kdež tobě bude groše třeba, tu jemu několika. Onť
snad děti bude mieti, ženu a čeledť větší než ty. A viziť, že dobrú muožeš na to,
cožť sem dal, potřebu mieti. Neb by i desetkrát viece jměla, a chtěla tiem bez-
35 přiemně dárkovati, protoť by vždy málo bylo. Pomni, že j' radil svatý Jeronym oně
panně Demetriadě, aby se tiem neobvazovala, by almužny činila sama, ale aby jejie
mátě ten její poklad do nebes vzdvihla. Takěž nechžť se s tiem tělesným sbožím
bratr obierá. A bude-liť ženu mieti a děti bude mieti, měj ji jako svú sestru, za toť
prosím, a děti jako své děti. Budú-li světsky živi, neupříkruj jim, ale ponenáhlu
40 v dobrotě táhni je milostivě od světa k bohu s pomocí boží a bez rozpači.

A toběť, Jene, porúčiem také zvláště tu sestru na tvú vieru a na tvú duši, aby
věrně pracoval o ní, jejie úroky nemeškaje vydával jí a pomně na to, žeť jest ne-
odchýlila dielu svého od tebe.

A pak oba vás spolu prosím, aby rádi čtli v mých knihách. A nebyly-liť by
45 které na pargameně, ale kažte je napsati písmem dobrým, ať k úžitku někomu budú
i po mé smrti.

O tom, co by pak učinili za mú duši: Nemyslímť, byť má paměť zde na zemi
věčna byla, aniž to muož tak, jakož mnozí mnie, vycházeti. Protož nepřikazujiť
věčného platu za svú duši, anižť velím, donidž jest nádeje, že bych vnúčata měl jmie-
50 ti, by dědin utrhal, ale kdyžť umru, z úrokuov neb z nábytká den první službu
zádušní u fary u té, kdež bych byl, učiníte mi. A chodte jen k jedné mši, k ofěře
jednú aneb dvakrát, a což chcete, to muožte spolkem položit; nechceť mi se, byšte

se mnoho túlali po kostele. Třetí den a sedmý a třicátý tu učíte, kdež bych ležal, takýmž činem jako první. A rád bych, by mezi tím až do třicátého dne na každý
55 den zaprosili jednu mši zádušní čtení a ofěru svú tu položili, jsúc u nie životy svými tu, kdež by byli. Nebť bych raději, by tu, kdež za mú duši měla by býti oběť na svaté mši těla a krve pána a vykupitele našeho, byli vy také, nežli by miesto vás kterého viece niekoľik mší bylo. A nemoh-li by z vás který tu, kdež bych ležal, býti, ale doplň ty mšě, u kteréhož by kostela byl neb kláštera. A pak, doniž vás trvá kto,
60 prosímť, aby na každé léto činili úroční službu tu, kdež bych ležal, aby při tom byli a kopu na to vždy naložili. A pakli by nebylo z vás některého na té službě, ale dada svú polovici té kopy, rozdaž chudým k tomu svých grošuv deset, aneb jinú zádušní službu učíň tu, kdež bude. A když z vás jeden sejde, kterýž ostane, drž týmž činem mú paměť, donidž živ bude. Protoť nemnoho rozkazují, aby to tím
65 lostivěji vyplnili. A také bych nechtěl, utrhna vám a dáti jiným; ale rád bych, by vy za mú duši, potřebu majíc, tím mě milostivěji vzpomínali. Neb vy mně a já vám spolu sme sobě najviece dlužni.

Nadpis: *zádušie* (boho) služby za spasení duše zemřelého – 1 *po smrti* po výkladu o smrti – 2 *hyzditi* haniti – 5 *starosty* rodiče – 6-7 *sta hřběla* (duál) leželi v hrobě, byli pohřbeni – 8 *mú paměť* upomínku na mě – 9 *slovútně* slavně – 11 *starši* rodiče (Eltern), otec nebo matka – 12 *chtě umřietí* umíraje (moriturus); *naučil* poučil, naučení dal; *mlazšie* mladší, děti – 14 *pamětlivějie* s větší paměti – 15 *zákonník* řeholník (člen zákona, řehole); *se sbieraji* scházejí se – 17 *hřbie* jsou pohřbeni

22-23 *dvé*.... *čtvero* Štítňý měl pět dětí, jedno zemřelo brzo, před r. 1367, v Řečech besedních je zmínka o třech zemřelých dětech, závět mluví o dvou žijících, synu Janovi a dceři Anežce – 24 *tetky* byly tři: Peltráta, představená špitálu v Třeboni, zemř. 1414 (v. A. Sedláček ČČM 52, 1878, 505); Anna, o níž se jinak nic neví; Doroty zde nevzpomíná, byla vdána za Odolena z Chlumu a děti neměly k ní závazků; *v čest mějte* v úctě mějte – 25 *donidž* pokud

27-28 *nerozbořil milosti* nezrušil lásku – 30 *nehorlí* nerozhořčuj se, nežehrej, nespokojenost neprojevuj – 34 *potřeba* životní potřeby, živobití – 34-35 *bezpříemně* *dárkovati* bez míry, štědře obdarovávati – 36 *neobvazovala* nezaneprazdňovala se – 39 *neupřikruj jim* nevytýkej jim přikře – 40 *rozpač* rozpakování, váhání

42 *pracoval o ní* staral se o ni – 42-43 *neodchýlila dielu* neoddělila část svého dědictví – 45 *pargamen* pergamen

49 *věčný plat* který by šel věčně na záduší – 50 *by utrhali* aby odprodávali; *dědina* statek, majetek nemovitý, stavení a pole; *nábytek* proti „dědině“ je majetek movitý, přírůstek dobytka, obilí, zlato atd. – 51 *ofěra* obětování – 52 *spolkem* společně – 54 *takýmž činem* takovým způsobem – 55 *by zaprosili* abyste vyprosili, vyjednali; *jsúc u nie životy svými* jsouce osobně přítomni – 59 *doniž vás trvá kto* dokud z vás žije někdo – 60 *úroční služba* mše určená v jmenovitý čas – 61 *kopa* 60 grošů – 64-65 *milostivějie* s větší láskou – 66 *potřebu majíc* nepatří k „za mú duši“; Štítňý při začátku věty měl na mysli, aby za jeho duši „službu, paměť činili duši“ (v. Erb. 284,2), ale potom užil slovesa „vzpomínati“, které se nehodí dobře k „za mú duši“